

ETYKA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

II ZJAZD

PLAN ZAJĘĆ

- I. Godność człowieka i inne wartości życia duchowego jako przedmiot ochrony prawa cywilnego, karnego, rola zasad współżycia społecznego w prawie cywilnym;
- II. Sposób regulacji zagadnień etyki w różnych aktach prawnych; Normy etyczne jako przedmiot regulacji w prawie administracyjnym materialnym i procesowym;
- III. Podstawowe zagadnienia z zakresu komunikacji społecznej
  - Tekst (język) formalny potoczny
  - Rola pełnej informacji, uzasadnienie decyzji (postanowienia)
  - Sposób traktowania stron i innych osób uczestniczących w postępowaniu;
- IV. Osoba z widoczną niepełnosprawnością, osoba w podeszłym wieku, cudzoziemiec w urzędzie.

I. Godność człowieka i inne wartości życia duchowego jako przedmiot ochrony prawa cywilnego, karnego, rola zasad współżycia społecznego w prawie cywilnym;

PRAWO CYWILNE

Zasady współżycia społecznego (np. art. 5, 58 § 2, 65, 357¹, 358¹ § 3, 446 § 2 k.c.)

Art. 5 k.c.

Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Art. 58 k.c.

§ 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustaw jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

§ 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

OCHRONA DÓBR OSOBISTYCH (ART. 23,24, 448 K.C.)

Art. 23.

Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24.

§ 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Art. 448.

W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Dobra osobiste to pewne wartości związane z jednostką ludzką, dotyczące świata uczuć i stanu psychicznego człowieka.

Dobra osobiste chociaż należą do kategorii dóbr niemajątkowych, a więc same w sobie nie dają wyrazić się w pieniądzu, **to jednak pośrednio mogą wpływać na sytuację ekonomiczną człowieka** (przykładowo: na jego zatrudnienie lub poziom zarobków wskutek utraty dobrej sławy).

Ochrona dóbr osobistych.

W obszarze prawa cywilnego ochrona ta może mieć:

- a) charakter niemajątkowy, a więc być realizowana w drodze roszczeń takiej właśnie natury, chroniących samo zagrożone lub naruszone dobro;
- b) charakter majątkowy, gdy roszczenia zmierzają do naprawienia szkody wynikłej z naruszenia dobra osobistego (np. uszkodzenie ciała spowodowało zmniejszenie zarobków),
- c) charakter pośredni, gdy polega na przyznaniu zainteresowanemu roszczenia o tzw. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną przezeń krzywdę moralną oraz ewentualnie za ból fizyczny.

Przesłanki ochrony dóbr osobistych.

Przepisy wyróżniają dwie sytuacje. W pierwszej z nich dobro osobiste jest zagrożone cudzym działaniem, ale do jego naruszenia jeszcze nie doszło. Osoba, której dobro jest zagrożone, może wówczas żądać zaniechania tego działania, chyba, że nie jest ono bezprawne. Za bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających jego podjęcie.

Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych zalicza się:

- 1) działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa,
- 2) wykonywanie prawa podmiotowego,
- 3) zgodę pokrzywdzonego (ale nie w każdym przypadku),
- 4) działanie w obronie uzasadnionego interesu.

PRZYKŁADY DÓBR OSOBISTYCH

1. Życie, zdrowie i nietykalność cielesna.

Art. 23 KC wymienia wprawdzie tylko zdrowie, ale nie może budzić wątpliwości, że system prawny w ogólności chroni także życie człowieka i jego nietykalność cielesną. **Integralność cielesna człowieka chroniona jest wprost w art. 444 i 445 k.c.**

2. Wolność.

Wolność została wprost wypowiedziana w art. 23 k.c., odnosi się do niej również art. 445 § 2 k.c.

Naruszenie wolności to nie tylko ograniczenie wolności w sensie przestrzennym (*np. porwanie*), ale również w znaczeniu szerszym, polegającym na wywieraniu presji psychicznej na człowieka.

Pod pojęciem tym należy rozumieć: wolność od obawy, od strachu i od działania pod przymusem.

Prowadzenie postępowania przez sąd w sposób przewlekły może prowadzić do naruszenia dobra osobistego określonego w art. 23 k.c. Sąd Apelacyjny prawidłowo zdefiniował dobra osobiste naruszone działaniem pozwanego jako godność, wolność (rozumiana jako swoboda decydowania o sobie, także w aspekcie sposobu dysponowania swoim czasem), a także zdrowie psychiczne.

wyrok SN z 27 kwietnia 2017 r. IV CSK 393/16, nie publ.

3. Cześć człowieka

Rozróżnia się:

- tzw. cześć zewnętrzną w znaczeniu dobrej sławy (dobrego imienia);
- tzw. cześć wewnętrzną „w znaczeniu godności osobistej, tj. wyobrażenia o własnej wartości.”

Naruszenie czci może nastąpić w każdy sposób, w szczególności ustnie, w liście, w piśmie procesowym, w prasie, w książkach, w radiu i telewizji.

wyrok SN z 9 października 2002 r., IV CKN 1402/00, nie publ.

Cześć, dobre imię i dobra sława człowieka **są pojęciami obejmującymi wszystkie dziedziny życia osobistego, zawodowego i społecznego**. Naruszenie czci może więc nastąpić zarówno przez pomówienie o ujemne postępowanie w życiu osobistym i rodzinnym, jak i przez zarzucenie niewłaściwego postępowania w życiu zawodowym naruszające dobre imię danej osoby i mogące narazić ją na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania zawodu lub innej działalności.

4. Swoboda sumienia oznacza wolność wyboru i wyznawania określonej religii lub światopoglądu. Dotyczy to również noszenia symboli religijnych

Wykluczenie z grona członków danej społeczności wyznaniowej, jak i odmowa przyjęcia do niej, nie stanowi naruszenia dobra osobistego, jakim jest swoboda wyznania i sumienia, gdyż decyzje organów związków wyznaniowych w tym przedmiocie nie podlegają kontroli sądów powszechnych i nie stanowią deliktu w rozumieniu prawa cywilnego. W przeciwnym razie zostałyby naruszona autonomia związków religijnych, określona w art. 25 ust. Konstytucji.

Wyrok S A. w Warszawie z 13 sierpnia 2003 r., VI ACa 81/03, nie publ.

Zachowanie uniemożliwiające albo utrudniające wyznawanie lub praktykowanie wybranej religii stanowi naruszenie swobody sumienia (art. 23 k.c).

wyrok SN z 12 czerwca 2002 r., III CKN 618/00

Sam fakt zawieszenia symbolu religijnego w budynku władzy publicznej nie jest wystarczający dla przyjęcia naruszenia swobody sumienia.

Wyrok SA w Łodzi z 28 października 1998 r., IACa 612/98, OSA 1999, nr 6, poz. 26.

Działanie w charakterze funkcjonariusza publicznego nie eliminuje automatycznie odpowiedzialności za naruszenie dobra osobistego innej osoby i działanie to, zrealizowane w ramach wykonywanej funkcji publicznej, może stanowić podstawę odpowiedzialności niezależnie od odpowiedzialności Skarbu Państwa.

wyroki SN z 28 listopada 198 r., IV CR 475/80, OSNCP z 1973 r., nr 6, poz. 115, z 8 lutego 1991r., I CR 791/90 nie publ., z 19 grudnia 2002r., II CKN 176/01, nie publ., z 12 lutego 2010r., I CSK 340/00, OSNC-ZD z 2010r, nr 3, poz. 97, Biul. SN z 2010r., nr 4, poz. 13-14, z 8 listopada 2012r., I CSK 177/12, nie publ.

Decyzja administracyjna oraz jej uzasadnienie mogą stanowić bezprawne naruszenie dóbr osobistych jeżeli decyzja podjęta została poza kompetencjami organu, który ją wydał lub nie w celu urzędowym albo bez podstawy prawnej

wyrok SN z 19 grudnia 2002 r., II CKN 167/01, nie publ.

Może stanowić naruszenie dobra osobistego w postaci nietykalności mieszkania wydanie decyzji administracyjnej nakazującej rozbiórkę domu jako zbudowanego bez wymaganego pozwolenia na budowę, które uznane zostało za nieważne

wyrok SN z 21 kwietnia 2010 r., V CSK 352/09, nie publ.

Kodeks karny określa niektóre czyny wymierzone przeciwko godności człowieka jako przestępstwa (dokonuje ich kryminalizacji)

Art. 212 k.k. [Zniesławienie]

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 213 [Brak przestępstwa]

§ 1. Nie ma przestępstwa określonego w art. 212 § 1, jeżeli zarzut uczyniony niepublicznie jest prawdziwy.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa określonego w art. 212 § 1 lub 2, kto publicznie podnosi lub rozgłasza prawdziwy zarzut:

- 1) dotyczący postępowania osoby pełniącej funkcję publiczną lub
- 2) służący obronie społecznie uzasadnionego interesu.

Jeżeli zarzut dotyczy życia prywatnego lub rodzinnego, dowód prawdy może być przeprowadzony tylko wtedy, gdy zarzut ma zapobiec niebezpieczeństwu dla życia lub zdrowia człowieka albo demoralizacji małoletniego.

Art. 216 [Zniewaga]

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

II. SPOSÓB REGULACJI ZAGADNIENÍ ETYKI W RÓŻNYCH AKTACH PRAWNYCH; NORMY ETYCZNE JAKO PRZEDMIOT REGULACJI W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM MATERIALNYM I PROCESOWYM;

W celu zapewnienia zawodowego, rzetelnego i bezstronnego wykonywania zadań publicznych przez samorząd terytorialny ustanawia się przepisy prawa pracy określające status prawny pracowników samorządowych.

Art. 1 ustawy z dnia 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. 2008, nr 223, poz. 1458).

W celu zapewnienia zawodowego, rzetelnego, bezstronnego i politycznie neutralnego wykonywania zadań państwa ustanawia się służbie cywilną oraz określa zasady dostępu do tej służby, zasady jej organizacji, funkcjonowania i rozwoju

art. 1 ustawy z dnia 21.11.2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. 2008, nr 227, poz. 1505).

MIĘDZYNARODOWY KODEKS ETYCZNY FUNKCJONARIUSZY PAŃSTWOWYCH REZOLUCJA ZGROMADZENIA OGÓLNEGO ONZ (A/RES/51/59 PRZYJĘTA NA 82. ZGROMADZENIU PLENARNYM Z 12 GRUDNIA 1996 R.

- I. Zasady ogólne
  1. Sprawowanie funkcji funkcjonariusza państwowego, określonej przez prawo danego kraju, wymaga zaufania i nakłada obowiązek działania w interesie publicznym. Tym samym funkcjonariusz państwowy powinien być lojalny wobec demokratycznych instytucji rządowych, które funkcjonują w interesie publicznym danego kraju.
  2. Funkcjonariusze państwowi powinni wykonywać swoje obowiązki sprawnie i skutecznie, mając na uwadze poszanowanie prawa i administracji państwowej. Ponadto zobowiązują się do racjonalnego gospodarowania powierzonym im majątkiem i środkami publicznymi.
  3. Funkcjonariusze państwowi w wykonywaniu swoich obowiązków a szczególnie w relacjach z obywatelami, powinni być uważni, sprawiedliwi i bezstronni. Traktują równo wszystkich uczestników, nie dyskryminując żadnego z nich, czym podnoszą autorytet powierzonej im funkcji.

za: J. Kotapka, Etyka w administracji publicznej (służbie cywilnej), Przegląd Prawa i Administracji, T. LXVII, pod red. B. Banaszaka, Wrocław 2005, s. 100 i n.

Każdy ma prawo, aby jego sprawy były załatwiane przez instytucje Unii bezstronnie, rzetelnie i w rozsądnym terminie.

Art. 41 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE 2007 C 303/1 ze zm.

Przepis ten jest wyrazem ujmowania prawa do dobrej administracji (*good governance*) jako prawa podstawowego w unijnym porządku prawnym.

Prawo do dobrej administracji – zestaw uprawnień przysługujących jednostce (stronie postępowania administracyjnego) w toku postępowań prowadzonych przed organami administracji publicznej.

Podobnie jak zasada proporcjonalności, standard dobrej administracji określa dopuszczalną metodykę ingerencji władzy publicznej w prawa i wolności jednostki.

Za: *D. Sześciło, Prawo do dobrej administracji w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Dawid.sześciło@edu.pl*

ZASADA DOBREJ ADMINISTRACJI OBEJMUJE:

Obowiązek starannego i bezstronnego zbadania istotnych okoliczności sprawy.

z orzecznictwa:

wyrok TS UE z 21 listopada 1991 r., C- 269/90, Hauptzollamt München v. TU München.

w sprawie tej Komisja Europejska, decydując, czy import mikroskopów z Japonii winien być obciążony cłem z uwagi na to, że na terenie UE produkowane są analogiczne urządzenia, zasięgnęła opinii biegłych, którzy nie dysponowali profesjonalną wiedzą i nie zadbali o odpowiednie konsultacje z profesjonalistami. W efekcie TS UE uznał nieważność decyzji.

Obowiązek rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie

Rozsądny czas trwania postępowania administracyjnego musi być określany w odniesieniu do okoliczności każdej sprawy, w szczególności jej kontekstu, różnych etapów postępowania, zachowania stron postępowania, stopnia złożoności sprawy oraz jej istotności dla stron postępowania.

tak wyrok TS UE z 22 października 1997 r. w sprawach połączonych T – 213/95 i 18/96 SCK i FNK v. Komisja WE. W niniejszej sprawie postępowanie przed KE trwało 46 miesięcy.

Obowiązek uzasadnienia decyzji

uzasadnienie powinno być dostosowane do charakteru aktu, a także powinno precyzyjnie i jasno określać podstawy decyzji, a taki sposób, aby zainteresowany mógł je poznać, a właściwy sąd dokonać kontroli. Uzasadnienie nie musi się opierać na wszystkich okolicznościach pranych i faktycznych, jednak powinno obejmować przynajmniej te fakty i względy, które są decydujące dla treści decyzji, co ma umożliwić właściwemu sądowi i zainteresowanemu poznanie warunków zastosowania przepisów prawa.

wyrok TS UE z 7 czerwca 2006 r. w sprawie T – 613/97, UFEX, DHL, Iternational SA i in. v. Komisja WE

Prawo do bycia wysłuchanym i dostępu do akt

za M. Milecka, Zasada dobrej administracji w orzecznictwie sądów unijnych, (cz. 1), EPS 2012, nr 2, s. 33 i n.

ZASADA DOBREJ ADMINISTRACJI W ORZECZNICTWIE NSA

Obowiązek bezstronnego załatwiania spraw

uchwała z 20 maja 2010 r., I OPS 13/09

Obowiązek informowania stron

wyrok z 12 czerwca 2007 r., II FSK 1511/06, z 15 października 2007 r., II OSK 1078/07

Obowiązek doręczania pism stronom w określonym terminie

wyrok z 12 grudnia 2008 r., II OSK 1588/07

Orzecznictwo ETPCz

wyrok z 2 października 2012 r., Czaja przeciwko Polsce, skarga nr 5744/05.

Orzecznictwo TK:

Elementem służącym realizacji prawa do dobrej administracji jest stabilność zatrudnienia w służbie publicznej

wyrok TK z 16 czerwca 2003 r., K 52/02,

obowiązek sporządzenia uzasadnienia

wyrok TK z 20 października 2010 r., P 37/09.

Art. 9 [Zasada udzielania informacji] Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamośności prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Przestrzegając zasady jawności i przejrzystości, członek korpusu służby cywilnej w szczególności w granicach określonych przez prawo zapewnia dostępność informacji o zasadach i efektach swojej pracy i podejmowanych rozstrzygnięciach, która stanowi podstawę zaufania obywateli do państwa, a ograniczenia w tym zakresie mogą wynikać jedynie z wyłączenia jawności rozstrzygnięcia;

§ 5 ust. 1 zarządzenia Nr 70 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej z 6 października 2011 r. (M.P. Nr 93, poz. 953)

Art. 10 [Zasada wysłuchania stron]

§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

§ 2. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

§ 3. Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1.

Art. 11 [Wyjaśnianie zasadności przesłanek]

Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

Art. 104

§ 3. Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

Decyzja winna zawierać m.in. uzasadnienie faktyczne i prawne. Stanowi ono integralną część decyzji i jego zadaniem jest wyjaśnienie rozstrzygnięcia, zarówno stronie, jak i sądowi administracyjnemu kontrolującemu zgodność z prawem rozstrzygnięcia organu. W uzasadnieniu faktycznym organ administracji publicznej powinien zatem dokładnie wskazać podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Organ musi zająć stanowisko wobec całego materiału procesowego oraz uzasadnić jasno i należycie swoje zdanie, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe i jakie wywiódł z nich skutki prawne. Rozstrzygnięcie organu, które tych obligatoryjnych elementów nie zawiera należy uznać za wadliwe.

Wyrok WSA w Gliwicach z 14 marca 2018 r., IV SA/GL 916/17

Przestrzegając zasady jawności i przejrzystości, członek korpusu służby cywilnej w szczególności:
przyjęte rozstrzygnięcia wyczerpująco uzasadnia, ze wskazaniem powodów ich przyjęcia oraz celów, które mają zostać osiągnięte, zwłaszcza w sprawach będących przedmiotem rozbieżności w debacie publicznej;

§ 5 ust. 3 zarządzenie Nr 70 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej z 6 października 2011 r. (M.P. Nr 93, poz. 953)

Art. 12 [Zasada szybkości i prostoty postępowania]

§ 1. Organy administracji publicznej powinny działać w sprawie wnikliwie i szybko, posługując się możliwie najprostszymi środkami prowadzącymi do jej załatwienia.

§ 2. Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów, informacji lub wyjaśnień, powinny być załatwione niezwłocznie.

Art. 35 [Terminy załatwiania sprawy]

§ 1. Organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki.

§ 2. Niezwłocznie powinny być załatwiane sprawy, które mogą być rozpatrzone w oparciu o dowody przedstawione przez stronę łącznie z żądaniem wszczęcia postępowania lub w oparciu o fakty i dowody powszechnie znane albo znane z urzędu organowi, przed którym toczy się postępowanie, bądź możliwe do ustalenia na podstawie danych, którymi rozporządza ten organ.

§ 3. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym - w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania.

§ 3a. Załatwienie sprawy w postępowaniu uproszczonym powinno nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie miesiąca od dnia wszczęcia postępowania.

§ 4. Przepisy szczególne mogą określać inne terminy niż określone w § 3 i 3a.

§ 5. Do terminów określonych w przepisach poprzedzających nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa dla dokonania określonych czynności, okresów zawieszenia postępowania, okresu trwania mediacji oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo przyczyn niezależnych od organu

Przy ocenie przewlekłości postępowania nie można pomijać charakteru prowadzonej sprawy, stopnia jej skomplikowania czy obiektywnych trudności w prawidłowym przeprowadzeniu czynności procesowych. Kwestie proceduralne, jakie wystąpiły w rozpoznawanej sprawie w sposób niezależny od organu wpłynęły na czas trwania postępowania. Próba odtworzenia materiału dowodowego sprzed 30 lat, czy konieczność zawiadomienia stron zamieszkałych w Stanach Zjednoczonych w sytuacji braku jasnej regulacji prawnej w tym zakresie, wykluczyła w zasadzie możliwość jej rozstrzygnięcia w terminach wskazanych w art. 35 § 1 k.p.a.

Wyrok NSA z 11 października 2017 r., II OSK 2802/16

Przewlekłe prowadzenie postępowania przez organ zachodzi w przypadku, gdy organ podejmuje skuteczne działania na podstawie przepisów KPA, dzięki którym nie wydaje rozstrzygnięcia w terminie przewidzianym w art. 35 § 1 k.p.a. Przewlekłość ma miejsce, gdy organ prowadzi postępowanie w sposób nieefektywny, poprzez wykonywanie czynności w dużym odstępie czasu lub czynności pozornych, zbędnych, powodujących, że formalnie nie jest bezczynny. Przewlekłe prowadzenie postępowania przez organ zaistnieje zatem wówczas, gdy będzie mu można skutecznie przedstawić zarzut niedochowania należytej staranności w takim zorganizowaniu postępowania administracyjnego, by zakończyło się ono w rozsądnym terminie, względnie - zarzut prowadzenia czynności (w tym dowodowych) pozbawionych dla sprawy jakiegokolwiek znaczenia.

wyrok WSA we Wrocławiu z 9 stycznia 2018 r., II SAB/Wr 84/17

Znaczego przekroczenia terminu rozpoznania wniosku nie może usprawiedliwiać okoliczność zmiany osoby na stanowisku wójta. Zauważyć bowiem należy, że zmiany personalne na określonym stanowisku w administracji publicznej nie wyłączają zasady ciągłości działania administracji, tym bardziej, że z reguły sprawy administracyjne załatwiane są z upoważnienia osoby pełniącej funkcję organu przez pracowników tego organu.

Wyrok WSA we Wrocławiu z 9 stycznia 2018 r., II SAB/Wr 84/17

Art. 3 § 2 pkt 9 ppsa

bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawach dotyczących innych niż określone w pkt 1-3 aktów lub czynności z zakresu administracji publicznej dotyczących uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa podjętych w ramach postępowania administracyjnego określonego w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego oraz postępowań określonych w działach IV, V i VI ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa oraz postępowań, do których mają zastosowanie przepisy powołanych ustaw.

SANKCJE PRAWNOKARNE

Art. 228 [Sprzedajność]

§ 1. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę za zachowanie stanowiące naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, uzależnia wykonanie czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy lub takiej korzyści żąda.

§ 5. Kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej, przyjmuje korzyść majątkową znacznej wartości albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 6. Karom określonym w § 1-5 podlega odpowiednio także ten, kto, w związku z pełnieniem funkcji publicznej w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę lub takiej korzyści żąda, albo uzależnia wykonanie czynności służbowej od jej otrzymania.

Korupcją, w rozumieniu ustawy, jest czyn:

1) polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;

2) polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;

3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;

4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Za J. Potulski (:) KK Komentarz, pod red. L. Gardockiego, wyd. 2, Legalis.

Przestrzegając zasady bezinteresowności, członek korpusu służby cywilnej w szczególności:

- 1) nie przyjmuje od osób zaangażowanych w prowadzone sprawy żadnych korzyści;
- 2) nie przyjmuje żadnej formy zapłaty za publiczne wystąpienia, gdy mają one związek z zajmowanym stanowiskiem;
- 3) rezygnuje z dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego, jeżeli dalsze wykonywanie dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego może mieć negatywny wpływ na sprawy prowadzone w ramach obowiązków służbowych;
- 4) nie prowadzi szkoleń, jeżeli mogłoby to negatywnie wpłynąć na bezstronność prowadzonych spraw.

§ 4 zarządzenie Nr 70 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej z 6 października 2011 r. (M.P. Nr 93, poz. 953)

Art. 229 [Przekupstwo]

§ 1. Kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa, aby skłonić osobę pełniącą funkcję publiczną do naruszenia przepisów prawa lub udziela albo obiecuje udzielić takiej osobie korzyści majątkowej lub osobistej za naruszenie przepisów prawa, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Kto osobie pełniącej funkcję publiczną, w związku z pełnieniem tej funkcji, udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5. Karom określonym w § 1-4 podlega odpowiednio także ten, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w państwie obcym lub w organizacji międzynarodowej, w związku z pełnieniem tej funkcji.

§ 6. Nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 1-5, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte przez osobę pełniącą funkcję publiczną, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział.

Art. 230 [Płatna protekcja]

§ 1. Kto, powołując się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi albo wywołując przekonanie innej osoby lub utwierdzając ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 231 [Nadużycie funkcji]

§ 1. Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli czyn wyczerpuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228.

III. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA Z ZAKRESU KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

- Tekst (język) formalny a potoczny;
- Rola pełnej informacji, uzasadnienie decyzji (postanowienia);
- Sposób traktowania stron i innych osób uczestniczących w postępowaniu.

IV. OSOBA Z WIDOCZNĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ, OSOBA W PODESZŁYM WIEKU, CUDZOZIEMIEC W URZĘDZIE.

- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku w dniu 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. 2012, poz. 1169).
- ustawa z 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. 2011 r., nr 209, poz. 1243).
- ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t. j. Dz. U. 2015, poz. 1422)

§ 16 ust. 1 Do wejść do budynku mieszkalnego wielorodzinnego, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej powinny być doprowadzone od dojeżdżających, o których mowa w § 14 ust. 1 i 3, utwardzone dojścia o szerokości minimalnej 1,5 m, przy czym co najmniej jedno dojście powinno zapewniać osobom niepełnosprawnym dostęp do całego budynku lub tych jego części, z których osoby te mogą korzystać.

§ 42 ust. 2 Furtki w ogrodzeniu przy budynkach mieszkalnych wielorodzinnych i budynkach użyteczności publicznej nie mogą utrudniać dostępu do nich osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich

§ 55 ust. 2 W niskim budynku zamieszkania zbiorowego i budynku użyteczności publicznej, niewymagającym wyposażenia w dźwigi, o których mowa w § 54 ust. 1, należy zainstalować urządzenia techniczne zapewniające osobom niepełnosprawnym dostęp na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, z których mogą korzystać.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ